

БОГАТИЯТ И БЕДНИЯТ УДЕГЕЙСКА ПРИКАЗКА

Превод от руски: Ангел Каралийчев, Вела Каралийчева, 1956

chitanka.info

Имало едно време един богат човек на име Бая-Мафа. До неговата хижа поставил колибата си един сиромаш човек. Дженку-Мафа го викали. Сиромашът живеел лошо. Няма нито храна, нито облекло. Налегнала го голяма мъка. А не смеел да иде при богатия за помощ. Бая-Мафа и без туй все пресмятал дълговете му. Дал той някога на сиромаша два заека и оттогава сиромашът не можел да му се изплати. Все му бил длъжник.

Една вечер Дженку-Мафа рекъл на жена си:

— Утре рано ще ида в гората. Пригответи ми сушена риба, брезовия черпак и кибрит.

Жената направила, както ѝ поръчал. Призори Дженку-Мафа се дигнал, облякъл се набързо, мушнал в пояса си сушена риба, брезовия черпак и кутийката с кибрит и тръгнал по заледената река. Вървял, вървял и на едно място видял, че ледът се е разпукал. Водата се тъмнеела, а от нея излизала пара. Спрял се той тъкмо срещу мястото, където брегът бил по-висок, легнал и се престорил на умрял. В това време дошъл старият заек. Тукса го казвали. Дълго обикалял той около легналия старец, тичал, разглеждал го и най-сетне се провикнал:

— Ракитови зайци! Тичайте насам, да видим от какво е умрял старецът. Елхови зайци! Тичайте по-скоро тук! Брезови зайци! Тичайте всички насам! Бедният дядо е умрял!

Дотърчали зайците. Гледат и се чудят: от какво ли е умрял старецът? Тукса рекъл:

— Да е от глад — не е, защото има сушена риба, да е от студ — не е, защото има кибрит. И от жажда не е умрял, защото има черпак. Трябва да ида и да обадя на бабата.

Втурнал се Тукса и всичко разправил на бабата.

А бабата се разсърдила и рекла:

— Тая заран беше съвсем здрав. Как тъй ще умре изведнъж? Навярно вие сте го утрепали.

— Не сме ние, не сме — захванал да се оправдава Тукса.

— Добре, щом не сте, донесете стареца тук.

Тукса търтил пак към реката. Повикал зайците — ракитовите, елховите и брезовите. Втурнали се дългоухите да влачат стареца. Един го хванал за крака, друг за ръката, трети се вкопчил в брадата му, четвърти го хванал за ушите. Потъртили го, влачат го към къщи. Довлекли го до самата колиба.

Бабата изскочила и рекла:

— Внасяйте го по-скоро вътре и влизайте всички в колибата! Скоро ще излезе студеният вятър, по-добре да сте на завет.

Зайците внесли стареца и се намъкнали в колибата до един. Тогава старецът скочил и ги изловил всичките. Само един заек не можал да хване. Тоя заек бил бял, дебел и се казвал Бомболе. Старицата го погнала с машата, но не сварила да го удари. Закачила само ухото му. То станало черно. Бомболе се отскубнал и побягнал в гората. Дженку-Мафа се разсърдил:

— Защо го изтърва? Той ще иде и ще разправи на другите зайци. Но било, що било. Сега слушай какво ще ти кажа — иди при богатия съсед и го повикай да дойде у дома да си избере два заека.

Бабата се зачудила:

— Че защо пък ще си избира зайци? Нали му дадохме два тлъсти срещу ония мършавите, които получихме от него!

— Дадохме му, ама той е алчен човек, окото му все не се насища. Още иска — рекъл дядото.

Бабата се ядосала:

— Ами нерпата, дето я улови на високия бряг? Забрави ли я? Нали и нея му дадохме.

А старецът отвърнал:

— Не съм я забравил. И друго съм му давал аз, ама все не мога да му се изплатя. Върви сега. Зайци колкото щеш. Нека си избере.

Отишла старицата и повикала Бая-Мафа. Той дошъл, избрал си два най-тлъсти заека и попитал Дженку-Мафа:

— Я ми кажи къде хвана толкова зайци?

Оня му разправил. Бая-Мафа си отишъл у дома и рекъл на жена си:

— Много зайци е хванал сиромахът. Ние трябва да хванем още повече. Пригответи ми сушена риба, брезовия черпак и кибрит. Утре рано ще ида в гората.

Както рекъл — тъй направила жената. Призори Бая-Мафа се дигнал, облякъл се набързо и мушнал в пояса си сушената риба, брезовия черпак и кутийката с кибрита. Вървял, вървял и намерил мястото, където ледът бил пропукан. Легнал на брега и се престорил на умрял.

Дотърчал при него един заек, обиколил го тичешком, дълго го гледал и най-сетне се развикал:

— Ракитови зайци! Тичайте насам, да видим от какво е умрял старецът. Елхови зайци, по-скоро тук! Брезови зайци! Тичайте всички насам! Богатият старец умрял.

Втурнали се зайците. Гледат и се чудят: от какво ли е умрял Бая-Мафа? Един заек рекъл:

— Да е от глад — не е, защото у него има сушена риба. Да е от студ — не е, защото у него има кибрит. И от жажда не е — има черпак. Трябва да ида и да обадя на бабата.

Отишъл заекът и обадил на бабата. А тя се разсърдила и рекла:

— Навярно вие сте го убили. Ако не сте го убили, донесете ми го тук!

Заекът търтил в гората. Захванал да вика всичките зайци — ракитови, елхови, брезови. Зайците пристигнали. Заловили се да влачат стареца. Заобиколили го от всички страни. Но щом посегнали да го дигнат, дотърчал Бомболе с черното ухо.

Бомболе викнал:

— Зайци! Не влачете стареца! Той иска да ви излови всичките. Аз зная.

Зайците се разбягали. Бая-Мафа се разсърдил, скочил и хукнал подир зайците. Успял да улови само два, другите избягали.

Върнал се Бая-Мафа в къщи, но място не можел да си намери, щял да се пукне от яд.

— Тая работа беднякът ми я погоди. Той е подучил зайците. Те насмалко щяха да ме убият. Едва ме оставиха жив. Искаха да ме хвърлят в реката.

Минало, що минало, Дженку-Мафа и бабичката му изяли всичките зайци и пак почнали да гладуват. Да идат при богатия — не смеят. Той им бил страшно сърдит. Отново захванал да пресмята дълговете на бедняка. Искал да вземе всичките му кучета. Дженку-Мафа дълго мислил що да стори. С глада шега не бива. Мислил, мислил и най-сетне рекъл на жена си:

— Я чувай, старо, пригответи ми повече кедрова смола. Трябва да направя лепило. Утре ще ида в гората.

Сварили те много лепило. Призори Дженку-Мафа се дигнал, облякъл се и отишъл в гората. Там видял едно голямо дърво. По

клоните му били накацали много птици. Щом Дженку-Мафа се приближил до дървото, птиците се изплашили и отлетели. Сирوماхът се покатерил на дървото и захванал да го маже с лепилото. Спущал се надолу и мажел клоните му и дънера. Най-сетне стигнал до корена. Тогава се изправил на крака. Захванал да вика и да свири, за да подмами птиците. Птиците долетели. Кацнали на дървото и не могли да се откъснат — залепнали за него. Много птици се залепили. Като комари облепили дървото. Дженку-Мафа ги отлепил и набутал в ловната си торба. Отнесъл ги у дома си. Бабата се зарадвала. Оскубала и изкормила птиците. Сварила чорба. Сирوماхът рекъл:

— Старо, я иди да повикаш на гости богатия съсед. Повикали Бая-Мафа. Дошъл той, седнал да яде и запитал:

— Дженку-Мафа, къде си хванал толкова птици? Оня разказал всичко, както си било.

Като се нахранил, Бая-Мафа си отишъл у дома и рекъл на жена си:

— Сирوماхът хванал много птици. Ние трябва да хванем повече. Пригответи лепило. Утре заран ще ида в гората.

Както рекъл, така и направил. Отишъл в гората. Там видял едно голямо дърво. По клоните му били накацали много птици. Щом богатият се приближил, птиците се уплашили и се разбягали. Тогава Бая-Мафа захванал да маже дървото с лепило. Маже дървото и се катери нагоре. Най-сетне стигнал върха и захванал да вика птиците. Птиците долетели и залепнали. Събрали се много птици. Бая-Мафа се опитал да слезе долу, но не можал. Залепнал и той на дървото, не може да се откъсне. Почнал да вика бабичката си:

— Бабо, бабо, ела да ме отлепиш, залепнах за дървото!

Дотърчала бабичката, покатерила се на дървото, но и тя залепнала. Тогава почнали да викат на помощ кучето:

— Чуваса! Чуваса! Ела да ни отлепиш, защото залепнахме!

Дотърчало кучето Чуваса, засилило се, скочило на дървото — не може да се откъсне. Най-отгоре седи Бая-Мафа, малко по-ниско — бабата, а най-долу — кучето. И тримата залепнали. Бая-Мафа захванал да вика на помощ сирوماха:

— Ей, Дженку-Мафа, ела да ни отървеш! Ние залепнахме.

Дженку-Мафа чул, засмял се и рекъл:

— Остани си, Бая-Мафа, на дървото. Ти беше богат човек, не можех да дишам от тебе, все дълговете ми броеше. Остани си на дървото. Ти искаше да имаш все повече и повече, ей такава уста беше отворил, всичко искаше да налапаш, сега нищо не ти трябва.

Така останал на дървото Бая-Мафа, така останала бабата, така останало и кучето им. Всички изсъхнали там и се превърнали на шишарки. Оттогава по големите дървета виснат шишарки.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.